

CIÈNCIES GENERALS

B. Un univers de matèria i energia

Sabers bloc B	Desenvolupament	Consideracions	C
Sistemes materials macroscòpics: ús de models microscòpics per analitzar les seves propietats i dels seus estats d'agregació, així com dels processos físics i químics de canvi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teoria cinètica molecular. ▪ Diagrama canvis d'estat. (Temperatura vs. temps) ▪ Estats d'agregació de la matèria (sòlid-líquid-gas-plasma) ▪ Canvis d'estat	~ 3h <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar característiques dels diferents estats d'agregació i com la pressió i la temperatura afecta als canvis.	C2 C4 C6
Classificació dels sistemes materials en funció de la seva composició: aplicació a la descripció dels sistemes naturals i a la resolució de problemes relacionats	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Substàncies pures (elements i compostos). Càlcul massa molecular i concepte de mol ▪ Mescles heterogènies i mescles homogènies: concentració (% massa i % volum i en g/L) ▪ Dissolucions: molaritat i puresa	~ 6h Tasca quantitativa	C2 C4
L'estructura interna de la matèria i la seva relació amb les regularitats que es produeixen en la taula periòdica. Reconeixement d'ella seva importància històrica i actual	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Models atòmics clàssics ▪ Relació amb l'estructura de l'escorça del àtom ▪ Configuració electrònica dels àtoms ▪ Estructura de la taula periòdica (grups, períodes, blocs, metall - no metall) ▪ Enllaç químic: iònic, covalent i metàl·lic ▪ Isòtops	~ 6h <ul style="list-style-type: none"> ▪ Diferències i semblances entre els diferents models atòmics. ▪ Configuració electrònica (únicament d'àtoms neutres). ▪ Enllaç químic: identificar l'enllaç entre substàncies, així com propietats degut a l'enllaç: conductivitat i estat d'agregació. ▪ Isòtops: part quantitativa (massa atòmica elements) i aplicacions dels isòtops a la vida diària.	C1 C2 C4 C5 C6

Sabers bloc B	Desenvolupament	Consideracions	C
<p>Formació de compostos químics: la nomenclatura com a base d'una alfabetització científica bàsica que permeti establir una comunicació eficient amb tota la comunitat científica</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Formulació química: <ul style="list-style-type: none"> · Compostos binaris (Prefixos multiplicadors, n. Oxidació i càrrega) · Compostos ternaris (hidròxids i llistat noms tradicionals) 	<p>~ 4h</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Compostos ternaris: llistat de noms tradicionals tancat, on apareguin els compostos més emprats a la vida diària i/o un laboratori. 	<p>C2 C4 C6</p>
<p>Transformacions químiques dels sistemes materials i lleis que els regeixen: importància en els processos industrials, mediambientals i socials del món actual</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Canvi físic i canvi químic: Lleis de Lavoisier ▪ Tipus de reaccions químiques (neutralització i combustió) ▪ Ajust de reaccions químiques senzilles ▪ Problemes estequiomètrics senzills 	<p>~ 6h</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Reaccions químiques d'interès a nivell industrial, mediambientals i socials. Tractar-les de manera qualitativa (identificació) i quantitativa (ajust estequiomètric). ▪ Ajust de reaccions químiques per tanteig. ▪ Els problemes estequiomètrics es resoldran emprant factors de conversió senzills on es demana el producte que es formarà o la quantitat de reactiu necessari (sense rendiment ni reactiu limitant). 	<p>C1 C2 C3 C4 C6</p>
<p>Energia continguda en un sistema, les seves propietats i les seves manifestacions: teorema de conservació de l'energia mecànica i processos termodinàmics més rellevants: Resolució de problemes relacionats amb el consum energètic i la necessitat d'un desenvolupament sostenible</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Energies cinètica i potencial ▪ Principi de conservació de l'energia mecànica ▪ Termodinàmica química bàsica: <ul style="list-style-type: none"> · Entalpia · Reaccions endotèrmiques i exotèrmiques 	<p>~ 3h</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Saber les expressions que donen l'energia cinètica i l'energia potencial gravitatòria en les proximitats de la superfície terrestre. ▪ Saber calcular la velocitat final d'un objecte que es deixa caure des d'una altura petita, negligint el fregament amb l'aire, a partir del principi de conservació de l'energia. ▪ Comparar velocitats finals en funció de l'altura. ▪ Conèixer el concepte d'entalpia i el caràcter endotèrmic i exotèrmic de les reaccions químiques, des del punt de vista qualitatiu. Incloure-ho a situacions quotidianes. 	<p>C1 C4 C6</p>

C. El sistema Terra

Sabers bloc C	Desenvolupament	Consideracions	C
L'origen de l'univers, del sistema solar i de la Terra: relació amb les seves característiques	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La teoria del <i>big bang</i> ▪ La hipòtesi nebular ▪ El procés d'acreció ▪ Formació del nucli i l'escorça terrestre ▪ Activitat volcànica i creació de l'atmosfera 	~ 2h-3h Nivell qualitatiu.	C2 C5 C6
Forma i moviments de la Terra i la Lluna, i els seus efectes	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Moviments de la Terra: Orbital, rotació, precessió i nutació. Equinoccis i solsticis ▪ Descripció bàsica de l'òrbita de la Lluna al voltant de la Terra ▪ Fases lunars ▪ Eclipsis ▪ Marees 	~ 2h-3h Nivell qualitatiu.	C6

Sabers bloc C	Desenvolupament	Consideracions	C
L'origen de la vida en la Terra: hipòtesis destacades. La possibilitat de vida en altres planetes	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pensament religiós vs. científic. Breu història del pensament: origen diví, generació espontània – defensada per Plató i Aristòtil i acceptada per l'església catòlica a l'Edat Mitjana; i refutada per Redi i posteriorment per van Leeuwenhoek i Pasteur ▪ Controvèrsia actual: panspèrmia versus evolució molecular i cel·lular ▪ Vida en condicions particulars de la Terra ▪ Possibilitats vida amb altres elements (Ar, S...) i relacionar amb condicions a altres planetes 	<p>~ 3h-4h</p> <p>Convé que coneguin la manera en què Pasteur refutà la generació espontània</p> <p>Cal que relacionin la química i el clima amb la presència de vida</p>	<p>C2</p> <p>C4</p> <p>C5</p> <p>C6</p>
Concepte d'ecosistema: relació components biòtics i abiòtics	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definició ecosistema ▪ Components biòtics dels ecosistemes: éssers vius ▪ Components abiòtics dels ecosistemes: sòl – terrestres – i composició química de l'aigua – aquàtics – i clima 	<p>~ 3h-4h</p> <p>Aquí se pot fer referència a formació del sòl com un exemple.</p>	<p>C2</p> <p>C4</p> <p>C6</p>
La geosfera: estructura, dinàmica, processos geològics interns i externs. La teoria de la tectònica de plaques. Riscos geològics	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Estructura de la litosfera ▪ Erosió, transport i sedimentació ▪ Volcans. Terratrèmols. ▪ La deriva continental com inici de la teoria de la tectònica de plaques ▪ Les principals plaques tectòniques i tipus de límits 	<p>~ 2h-3h</p> <p>Es considerarà que el nom geosfera es refereix a la litosfera.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conèixer els tipus i característiques bàsiques de les ones sísmiques. ▪ Saber descriure la relació del Gran Vall del Rift, el massís de l'Himàlaia i la falla de San Andrés amb la dinàmica de les plaques tectòniques. 	<p>C2</p> <p>C4</p> <p>C6</p>

Sabers bloc C	Desenvolupament	Consideracions	C
<p>Les capes fluides de la Terra: funcions, dinàmica, interacció amb la superfície terrestre i els éssers vius en l'edafogènesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Els oceans en moviment: els grans corrents ▪ Estructura de l'atmosfera: capes de l'atmosfera ▪ L'atmosfera en moviment: cèl·lules de Hadley; com la interacció de les grans corrents oceàniques i les cèl·lules atmosfèriques determinen el clima i els grans biomes del món ▪ Edafogènesi: acció combinada del tipus de roca, el clima i els éssers vius. Breu descripció del procés edafogenètic 	<p>~ 3h-4h</p> <p>Es pot considerar com a exemple la presència dels grans deserts del món al voltant de 30°N i S, amb coincidència amb zones d'anticicló</p>	<p>C2 C4 C6</p>
<p>Els éssers vius com a components biòtics de l'ecosistema: classificació, característiques i adaptacions al mitjà</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biodiversitat ▪ Classificació: microorganismes (bactèries, fongs, algues i protozous), plantes i animals ▪ Definició productors (incloure idea bàsica fotosíntesis) ▪ Consumidors ▪ Descomponedors ▪ Interaccions. Relacions intra- i interespecífiques. ▪ Factors abiòtics. Clima, afloraments, ... ▪ Adaptacions al medi 	<p>~ 10h-11h</p> <p>Exemples d'adaptacions de tipus:</p> <p>Morfològic</p> <p>Fisiològic</p> <p>Comportament</p>	<p>C1 C2 C4 C6</p>

Sabers bloc C	Desenvolupament	Consideracions	C
<p>Dinàmica dels ecosistemes: fluxos d'energia, cicles de la matèria, interdependència i relacions tròfiques. Resolució de problemes relacionats</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relacions tròfiques. Mutualisme vs. Parasitisme ▪ Conceptes de Biomassa, respiració, producció, productivitat i eficiència ▪ Reciclatge de la matèria. Exemples: cicle del carboni i cicle de l'aigua ▪ Piràmides i flux d'energia ▪ Autoregulació de l'ecosistema. Incloure estratègies de la r i la k 	<p>~ 5h-6h</p> <p>No fer problemes, però si saber interpretar piràmides tròfiques</p> <p>Diferenciar productivitats brutes i netes.</p>	<p>C1 C2 C4</p>
<p>Principals problemes mediambientals (escalfament global, forat de la capa d'ozó, destrucció dels espais naturals, pèrdua de la biodiversitat, contaminació de l'aire i de l'aigua, desertificació...) i riscos geològics: causes i conseqüències.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definició dels problemes ambientals ▪ Causes dels problemes ambientals ▪ Avaluació de l'impacte ambiental. Importància i mètodes ▪ Remediació dels problemes ambientals exemples ▪ Combustibles fòssils: carbó, petroli i gas natural. ▪ L'efecte hivernacle ▪ Gasos d'efecte hivernacle ▪ Contaminació ambiental ▪ Conseqüències de l'efecte hivernacle i la contaminació 	<p>~ 6h-7h</p> <p>AIA només dir que existeixen. Centrar tema en importància que se facin a àmbits com edificació civil, publica...</p> <p>Conèixer els diferents combustibles fòssils i les seves conseqüències en el medi ambient.</p>	<p>C1 C2 C3 C4 C5 C6</p>

Sabers bloc C	Desenvolupament	Consideracions	C
<p>El model de desenvolupament sostenible. Recursos renovables i no renovables. La prevenció i gestió de residus. L'economia circular.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Energies renovables ▪ Gestió de residus ▪ Economia circular 	<p>~ 1h-2h</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conèixer les diferents energies renovables i les seves fonts. ▪ Com es pot dur a terme una gestió de residus eficient en el nostre dia a dia. Seguir el procés que segueix el reciclatge. ▪ Definir l'economia circular i donar-hi exemples. 	<p>C2 C3 C4 C5</p>
<p>La relació entre la conservació mediambiental, la salut humana i el desenvolupament econòmic de la societat. Concepte <i>one health</i> (una sola salut)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Importància de la conservació, relació amb canvi climàtic i desastres naturals 	<p>No més de 1/2 sessions</p> <p>Considerar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els ecosistemes com a font de salut humana però també de patògens potencials. 2. Valors i serveis ecosistèmics: gaudi, oxigen, atemperament del clima, tallafocs de pandèmies. 3. Concepte <i>one health</i>: tots els sistemes – naturals, agrícoles, urbans, aeris (microbians) – estan interconnectats. 	<p>C1 C3 C5 C6</p>
<p>Les malalties infeccioses i no infeccioses: causes, prevenció i tractament. Les zoonosis i les pandèmies. El mecanisme i la importància de les vacunes i de l'ús adequat dels antibiòtics</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Malalties infeccioses i no infeccioses ▪ Principals agents ▪ Classificació epidèmia, pandèmia i concepte ▪ Malalties i tractaments adequats a cada cas ▪ Vacunes concepte i importància de vacunació. 	<p>~ 2h-3h</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Causes de les malalties infeccioses: virus, bacteris i altres patògens; Prevenció: higiene, vacunes; Tractament: antibiòtics, fungicides. ▪ Definició de zoonosi; definició i diferències entre malaltia, epidèmia i pandèmia. ▪ Importància de les vacunes: breu història del seu descobriment; mecanisme d'acció de les vacunes. ▪ Ús dels antibiòtics. Importància de la resistència microbiana adquirida a antibiòtics. 	<p>C1 C3</p>

D. Biologia per al segle XXI

Sabers bloc D	Desenvolupament	Consideracions	C
Les principals biomolècules (glúcids, lípids, proteïnes i àcids nucleics): estructura bàsica i relació amb les seves funcions i importància biològica.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Classificació clàssica. composició química i estructura bàsica ▪ Noms indicar enllaç a cada tipus de biomolècules orgàniques (O-glucosídic, peptídic...) ▪ Funcions i exemples de cada grup 	<p>~ 7h-8h</p> <p>Classificació bàsica sense isomeries.</p>	C2 C3
Expressió de la informació genètica: processos implicats. Característiques del codi genètic i relació amb la seva funció biològica	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Estructura bàsica i funció del ADN i el ARN ▪ El codi genètic: Dogma central de la biologia molecular. Característiques del codi genètic ▪ Codi genètic amb problemes simples 	<p>4h</p> <p>Sense entrar a tot el procés ni regulació del mateix, excepte una breu menció de la diferència entre els processos de transcripció i traducció.</p>	C1 C3
Tècniques d'enginyeria genètica: PCR, enzims de restricció, clonació molecular i CRISPR-CAS9. Possibilitats de la manipulació dirigida de l'ADN	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definició enginyeria genètica ▪ PCR ▪ Clonació amb exemples ▪ Manipulació genètica bàsica. Instruments i utilitat 	<p>~ 2h-3h</p> <p>Menció de CRISPR-CAS9 com la tècnica més avançada que permet modificacions al nivell d'un únic aminoàcid.</p>	C3 C5 C6
Aplicacions i repercussions de la biotecnologia: agricultura, ramaderia, medicina o recuperació mediambiental. Importància biotecnològica dels microorganismes	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definició biotecnologia ▪ Biotecnologia: fermentacions ▪ Bioremediació: exemples ▪ Obtenció d'antibiòtics i vacunes 	<p>2h</p> <p>Entrar sobretot amb exemples més que amb tot el procés detallat a nivell metabòlic.</p>	C3 C5 C6

Sabers bloc D	Desenvolupament	Consideracions	C
<p>La transmissió genètica de caràcters: resolució de problemes i anàlisi de la probabilitat d'herència d'al·lels o de la manifestació de fenotips.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mendel clàssic ▪ Problemes bàsics 1 caràcter i herència intermèdia ▪ Explicar cas de grups sanguinis ▪ Exemples de malalties lligades i influïdes pel sexe 	<p>7h-8h</p> <p>Cal dedicar part del temps a practicar problemes de Mendel bàsics. És important que a més de fer els creuaments els expliquin en base a les lleis de Mendel.</p>	<p>C3</p> <p>C6</p>

E. Les forces que ens mouen

Sabers bloc E	Desenvolupament	Consideracions	C
<p>Forces fonamentals de la naturalesa: els processos físics més rellevants de l'entorn natural, com els fenòmens electromagnètics, el moviment dels planetes o els processos nuclears</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Les quatre forces fonamentals ▪ Llei de gravitació universal 	<p>~ 8h</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Descriu les característiques de les quatre forces fonamentals de la naturalesa: interacció gravitatòria, interacció electromagnètica, interacció nuclear forta i interacció nuclear feble, i identifica en quins processos naturals es manifesten. ▪ Aplica la llei de gravitació universal per justificar el motiu pel qual les forces gravitatòries produeixen en alguns casos moviments de caiguda lliure i en altres casos moviments orbitals. Resol problemes relacionats amb satèl·lits artificials i astronomia. 	<p>C4 C5.2 C6</p>
<p>Lleis de l'estàtica: estructures en relació amb la física, la biologia, la geologia o l'enginyeria</p>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ No inclòs a les concrecions de la matriu d'especificacions harmonitzada amb altres comunitats. 	

Sabers bloc E	Desenvolupament	Consideracions	C
<p>Lleis de la mecànica relacionades amb el moviment: comportament d'un objecte mòbil i les seves aplicacions, per exemple, en la seguretat viària o en el desenvolupament tecnològic.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Les tres lleis del moviment de Newton ▪ Forces que poden actuar sobre un cos ▪ Moviment rectilini uniforme (M.R.U.), moviment rectilini uniformement accelerat (M.R.U.A.), moviment circular uniforme (M.C.U.) i moviment circular uniformement accelerat (M.C.U.A.) ▪ Temps de reacció, fregament i distància de frenada 	<p>~ 9h</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica i representa vectorialment les forces que actuen sobre un cos: pes, força normal, força de fregament, força centrípeta, així com els esforços característics i la transmissió dels mateixos en els elements que configuren una estructura: compressió, tracció, tallant, dilució i torsió, identificant la direcció i el sentit de la força resultant ▪ Resol problemes numèrics en els quals intervenen forces que hi actuen o en diferents direccions, incloent-hi forces de fregament. ▪ Resol problemes de moviment rectilini uniforme (M.R.U.), rectilini uniformement accelerat (M.R.U.A.), circular uniforme (M.C.U.) i circular uniformement accelerat (M.C.U.A.), incloent moviment de greus, tenint en compte valors positius i negatius de les magnituds, i expressant el resultat en unitats del Sistema Internacional. ▪ Determina temps i distàncies de frenat de vehicles i justifica, a partir dels resultats, la importància de mantenir la distància de seguretat en carretera. 	<p>C4 C6</p>

No es plantegen preguntes o tasques específiques del bloc A (no inclòs a la taula anterior), ja que es treballa transversalment en la resta dels blocs.